

TITIS
OF JOURNAL
AJAKIRI

TARTU TÜTARLASTE GÜMNAASIUMI ÕPILAS- PERE HÄALEKANDJA

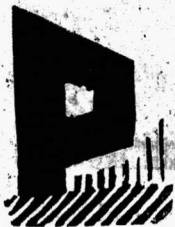
Nr. 7

15. Detsember 1930.

III aastakäik.

Väljaandja: Tartu tütarlaste gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: Aug. Raud; abi: E. Jaska. Tegev toimetaja: A. Hurt. Toimetuse liikmed: T. Linde, E. Madrats, L. Raba, M. Suits, V. Taadler. Talituse juhataja: V. Käppa. — Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. — „T. T. G.“ ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, välja arvatud õppetöö vaheajad. Tellimishind: aastatellijale 20 senti number, üksiknumbrite tellijale à 25 senti.

Jõuluõhtuks.

Üha öö! Jõulu öö! Nii kuulutavad meile jälle jõululaulud. Lumisest metsast on rännanud tumerohelised kuused kui haljendav lootus igasse tuppa, koolimajja ja jumalakotta, põlevad küünlad heidavad oma pehme, sooja valguse nende külmunud okstele.

Kuuskedega ühes astuvad meie juure kaks inglit — need on mälestus ja igatsus.

Kaugelt lapsepõlvest heljuvad meie silmade ette armsad jõuluõhtud. Meenuvad paljud pühaöö kütkestavad lood, milliseid kuulsime, ja sündmused, milliseid ise kaasa elasime. Meenub taevalik valgus pimedal ööl Petlemma väljal, inglite ilmumine karjastele ja nende taevalik kiidulaul öötaeva ääretus kõrguses, meenub Petlemma söim jumaliku lapsukesega ja tema emaga. Kõik see äratas kord pühaliku liigutuse ja palvetava aukartuse Selle ees, Kes tuli lunastama maailma.

Oh ilus lapsepõlv — muretu unistuste ja rõõmsate lootuste püha maa! Sinu sinetavad rannad paistavad vaid veel kaugelt ja saadavad õrnemaid tervitusi rändajale.

Kaugele edasi on kandnud meid elumere lained. Oleme sõitnud läbi öö ja tormide. Meie ei ole enam lapsed, millal ema meid süles hoides õpetas ja juhatas. Meie elus ei ole enam niipalju päikesepaistet ja ilusära, mis oli siis, kui olime veel väikesed. Oleme õppinud palju tundma elutõdesid. Käisime unistavate silmadega õnne järele, leidsime tihti vaid õnnetusi. Tihti tuli võidelda võitlusepalavuses, kuid ei saavutanud ühtki võitu. Mõtlesime ehitada uhkeid kode, kuid valmis said madalad muremajad. Nii kaebavad paljud neist, kes on vanaks saanud ja kelle pead ehib hõbejuus. Nad tunnevad pettumust elust. Haavu ja arme kannab süda. Tööst ja võitlusest on väsinud käed.

Jõulutuled äratavad mälestuste kõrval meie hinges ka igatsuse — igatsuse millegi parema, täiuslikuma ja kõrgema järele, kui seda on igapäevane elu. Tahaksin kanda oma elu kui jõulukuuse külmast, pimedast metsast Jumala jõulutuppa ja põlema süüdata pühad tuled, et oleks valgust ja sooja külluses ja avaneks taevas hingele.

Püha öö, jõulu öö! Meie ilusamad mälestused ja puhtamad igatsused värisevad sinu vaikuses. Sinu tuledes sädelevad nad.

Üks hele täht paistab meile sellest jõuluvalgusest ja tungib kuldseil kiiril läbi elupimeduse, läbi ara südame. See on Jumala armastuse täht. Selle tähe all sündis Jeesus. Seda tähte kandis Tema omas südames, omas ülempreestri kroonis. Seda tähte kannab Tema

nüüd kui Taeva Kuningas oma paremas käes. Jumal armastab meid. Seda kuulutab jõuluevangeelium. Tema ei ole meid veel unustanud ega maha jätnud. Tema saatis meile Lünastaja, kes on maailma valgus. See valgus on nüüd ka meie päralt. See armastus hoiab ja kaitsneb, varjab ja õnnistab meid. Sellepärast kummardagem ja tunnistagem pühal ööl: Au olgu Jumalale kõrges ja maa peal rahu, inimestest heameel!

Üks kaunis kohake on meie südames, kus pühamatel igatsustel ase. Sinna kostavad jõulukellad, seal leegitsevad jõulutuled. Laskem nad heledasti põleda! Siis seisame kui Jumala lapsed aukartliku inestusega Jumala sügavate salaasjade ees kui Jumala enese jõulupu ümber, kus Ta meile rikkalikult andeid jagab, ja jõuluingel astub rahutervitusega ka meie südamesse, meie majadesse ja kodudesse.

I.

„Täna on vana-aasta viimne päev!“ hõiskas väike seitsmeaastane poisike, hüpates oma haige õe voodi ümber. „Täna, Leeni, tuleb jõululaps jälle. Isa paneb veel viimist korda küünlad kuusel põlema ja kirikukellad helisevad.“

„Mitte nii valjusti, pojake,“ manitses ema, kes istus tütre haigevoodi juures, „muidu pead minema teise tuppa.“

Poiss vaikus. Tasa astus ta õe juure ja paitas selle kahvatuid palgeid, sosistades: „Ma tahan väga vait olla, Leeni!“

„Küll on ilus täna õhtul,“ ütles ta vähe aja pärast, unustades oma lubamise, „me jääme kõik üles, ka Leeni, ema?“

Tõsiselt vaatas ema oma haige lapse näkku, kusjuures peegeldus kurblik ilme ta silmist, sõnudes: „Kas see sulle ehk raske pole nii kaua olla ülal, mu armas? Katsu vähemalt natukene enne seda magada.“

„Kallis ema, luba mind täna olla ülal. Tahaksin kuulata heameelega veel kord vana-aasta hõbekellukesi nende ilusate lauludega.“

„Mis laulud need on, mida laulavad sulle vana-aasta kellad?“ küsis ema kohmetult.

Iseäralisel helgil särasid haige lapsukesel silmad, kuna ta erutatud häälel jutustas: „Emakene, sa küsid, mida laulavad sulle kella-kesed? Kuula aga! Kui nad nii õrnalt ja tasa helisema hakkavad, siis kuulub nagu hõljuks palju, palju lasteingleid taevast alla, et leida

armsale Jumalale üks inimlaps, kelle nad võiksid kanda taevasse. Siis kuulduv mulle, kui laulaksid inglid imelist laulu — laulu ilusast taevast ja jäädavast kevadest. Nad vaatavad mulle armsalt kutsudes silma: „Tule, tule! Ülal meie juures on kõik terved; ka sina saad seal terveks!“ Siis tahan minna nendega ja nende laule laulda. Oh ema, lase ma lähen, kui inglid mind kutsuvad!“ Seejuures vaatas ta nii paluvalt ema sügavkurbadesse silmadesse.

„Rahustu, mu laps,“ ütles noor ema kartliku aimusega. „Sa võid üles jääda, Leeni, et kuulata meiega vana-aasta hõbeheliseid. Nüüd aga puhka vähe.“

Õnnelikult pani laps omad valged käekesed ema kaela ümber ja varssi uinus ta magama. Palavad pisarad lauglesid ema silmis, kui ta vaikselt vaatas uinuvale lapsele. „Armas Jumal, hoia teda meile,“ palus ta õhates...

„Emakene kallis, ära nuta,“ palus väike poeg, „meie Leenike saab varssi terveks, küll sa näed, emakene!“ Oma lapseliku hingega oli ta, muidu väga vallatu, ema südamevalu aimanud.

Õrnalt kaisutas ema poega. „Jah, pojake, sina aidad mind kanda kurvastust, kui inglid meie Leeni kutsuvad üles taevasse.“ Kuid ehmunult peatus ta: kas tohtis ta kurvastada lapse hinge? „Ei!“ kostis ta südamest. „Tahän kõik vaikselt kanda, mis Jumal minu pealt

„Emakene kallid, ära nuta!”

paneb.“ Sügavasse hinge peitis ta oma valu, ja naeratades läbi pisarate ütles ta: „Tule, poja, õekene magab praegu rahuliselt, meie ei taha teda segada.“ Õnnelikult hüppas poiss ema käe kõrval teise tuppa — tal oli heameel, et ema jälle naeratas. Ta ei võinud aimatagi, mida ema kangelaslikult varjas.

Lähenes öö. Erutatud rõõmust, jooksis poiss sinna-tänna, sest ta armastas vana-aasta viimist päeva niisama palju kui jõuluõhtut. Poolistukili lamas Leeni patjadesse peidetult tugitoolil ja teretas rõõmsalt naeratades isa, kes tuli parajasti väljast koju.

„Kuidas läheb, tütrekene?“ küsis isa murelikult. „Kas tunned end täna tervemana?“

„Ja, isakene, seda võid sa uskuda,“ oli haige lapse vastus. Seejuures vaatas ta säravalt silmil isa peale. Kuid isa ei uskunud. Ta vilunud arsti silm märkas lapse ebaharilikku erutust, mis ei olnud talle sügugi heaks tunnuseks.

Leeni aga ei märganud tema küllalt põhjendatud muret. „Ma ei jõua kuidagi aega oodata, millal süttad põlema“ küünlad, isa,“ ütles Leeni. „Siis ava ka aken, eks! Aga mitte enne, kui helistatakse kelli!“

„Oh oleks juba kesköö!“ ohkas poiss valjult.

Viimaks ometi näitas kellaosut viit minutit enne kahtteistkümmend.

„Nüüd, isakene, süttad küünlad kuusel,“ palus Leeni tasa.

„Ja, mu laps, kohe!“ vastas isa, kusjuures astus toolile. Ja üks küünal teise järele säras rohelisel kuusel. Murelikult vaatas ema, tütrekest, küsides: „Missuguseid laule laulavad seekord minu armsale vana-aasta kellad?“ Nüüd põles ka viimne küünal, ja lugematu arvu jõulutulede saatel pidi vana-aasta ajamerre vajuma. Läbi kinnise akna tungis tuppa vaikne kellahelin. Isa avas akna, et täita tütrekese soovi, ja tuuletiivul hõljusid hõbeselged vana-aasta kellahelid pühalikult valgustatud vaiksesse ruumi. Leeni oli ajanud end istukili. Näis, nagu kuulataks ta ainult temale arusaadavat laulu, kuna valge käharpea vajus küljele. Pikkamisi laskus ta tagasi patjadesse.

„Kuuled, ema, nad laulavad,“ sosistas ta, kuna õrn puna ta näol lehvib. Väsinult sulges ta silmad. Ema hoidis kartlikult väikest palavat kätt oma peos. Valjumini kostusid kellad — pühalik vaikus valitses toas.

Järsku avanesid haige lapse suured ja selged sinisilmad. „Ema, ema, kas näed kuld-päikese kiiri? Nende valguses läheneb mulle armas Õnnistegija. Kuula, kuis laulavad inglid! Läbipaistvaid tiivul hõljuvad nad ligemale ja ligemale! Jah, ma tulen! — Isa, ema, vennake, elage hästi — head ööd!“ Väikene peakene vajus raskelt padjale ja säravad sinisilmad sulgusid viimist korda. Kirikutornist helises viimne jumalagajätt sureva lapse kõrvu. . .

Vana-aasta kellad oma helidega olid saat-

Üks küünal teise järele säras rohelisel jõulukuusel.

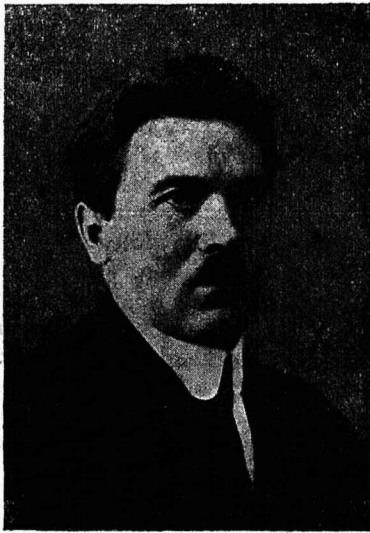
nud väikese hingekese ühes laulvate inglitega isa, ema ja väikese vennakese juurest üles igavesesse päikeseküllasesse kevadesse. — Selle

rinnale. Kes meid rohkem armastab kui vend, õde, ema ja isa seda suudavad...

Ida.

Mag. Johannes Aavik.

8. dets. s. a. sai T. T. G. eesti, soome ja prantsuse keele õpetaja, „T. T. G.“ kaastööline ja eesti suurim keeleuendaja mag. Joh. Aavik 50 aastat vanaks. Sel puhul lubatagu mul siinkohal mõne sõnaga puudutada ta isikut ja ta teeneid.

Mag. Joh. Aavik.

Joh. Aaviku sünnimaa on Saaremaa. Sündinud 8. XII. 1880 Põide klk. Kõiguste vallakirjutaja pojana, lõpetas J. Aavik 1901. a. Kuresaare gümnaasiumi ja astus selsamal aastal Tartu ülikooli ajaloo-keeleteaduse fakulteeti, kust siirdus peatselt Venemaale Nježini ajaloo-filol. instituuti ja hiljem Helsingi ülikooli, mille lõpetas 1910. a. cand. phil. astmega. Teenis siis prantsuse keele õpetajana Krimmis Jalta gümnaasiumis, oli „Postimehe“ toimetuse liikmeks; hiljem aga eesti ja prantsuse keele õpetajaks Tartu kommers- ja reaalkoolis, siis eesti keele õpetajaks Kuresaare gümnaasiumis ja lõppeks 1926. a-st Tartu tütarl. gümnaasiumis eesti, ladina, prantsuse ja soome keele õpetajaks, ühtlasi pidades seitsmest ajast ka Tartu ülikoolis eesti keele lektori ametit.

Johannes Aaviku nimi kerkis esile kitsamas ringkonnas juba Kuresaares õppimise ajal, mil-lal kujundas ühes Villem Grünthal-Ridala ga (tuntud eesti lüürik ja Helsingi ülikooli eesti keele lektor), Paul Olaku ga (ajakirjanik Tallinnas), hr. Üksti ga (praegune Haapsalu gümna. direktor) ja teistega väljaspool kooli

rahvusliku illegaalse ringi, mis andis välja 4 aastat käsitsi paljundatud ajakirja „Noor-eestlane“ ja toimis muude rahvuslike, kirjanduslike ja keeleliste küsimustega. See salajane organisatsioon oli üks neist kolmest tähtsamaist õpilasorganisatsioonidest, asupai-kadega Kuresaares, Pärnus ja Tartus, millest 1905. a. revolutsiooni järele tekkis võimas kul-tuuriline koondis „Noor-Eesti“.

„Noor-Eesti“ ellutõusmisega algab Johan-nes Aaviku avalik tegelemine keele alal, millest on möödunud täpselt 25 aastat. Seega oleks käesolev aasta ka eesti keele uen-duse, õigem keelekultuuristamise 25. aasta juubeli-aastaks, ühenduses sellega ka mag. Joh. Aaviku keele-arendamise 25. juubeliks.

1905. a. ilmunud „Noor-Eesti albumis I“ võ-tab J. Aavik esmakordselt tõsisemalt sõna eesti keele reformeerimise küsimuses, piirdudes see-kord küll ainult sõnavarade rikastamise ette-panekutega. Ta väidab sel puhul: „Meie keel ja kirjandus peab intelligenti keeleks ja intelli-genti kirjanduseks saama“, sest „ainult rikka kultuurkeelena võib eesti keel... oludele vastu panna“. Siit peale algab pidev, lakkamatu ja andumuslik keeleuendamistöö, mis on kest-nud 25 aastat, hoolimata igasugustest väiklas-tenest nõrkimistest, vastuvaidlemistest ja vastu-võitlemistest. Joh. Aaviku keeleuenduslik ala laiienes aasta-aastalt, minnes üle leksikaalsetelt küsimustelt ka morfoloogilistele, süntaktilistele ja foneetilistele küsimustele. Alul oli Joh. Aavik kandvamaid tugesisid Noor-Eesti kirja-nikkude-rühmituses, hiljem aga jätkas oma keeleuenduslikku tegevust suulise propagan-da-töö kõrval paljude ajalehtede, ajakirjade, eri brošüüride ja raamatute kaudu, mille arv ulatub kümnetesse. Pole siin ruumi loetella kõiki Joh. Aaviku teoseid, nii puht propagan-da-ilmelisi, tõsisemaid keeleuenduslikke, tõlke-töid jne. Olgu vahest mainitud ta „Uute sõ-nade sõnastik“ (1919), „Õigekeelsuslik grammatika“ (1919—20) ja „Kirjavahemär-kide õpetus“ (1923), mis on lähemad kooli keeleõpetusele. Kuid õpilastele ei ole ka tund-matud Joh. Aaviku väga head tõlke- ja soome, prantsuse ja inglise keelest, kuhu ta sisse on poetanud lõpmata hulga keelelisi uuendusi.

Kui võrrelda meie kirjakeelt 25 aastat ta-gasi praegusega, siis on nendes hiigla vahe. Keele reformeerimine on teinud siin nii suuri

R

L. RABA

Valgus õõs.

edusamme, millist nähtust võib pidada ainulaadseks kogu maailma keelte ajaloo. Kandavam osa nende edusammude tulemustest võlgneb tänu meie keeleuenduse esivõitlejale — mag. Joh. Aavik'ule. Ei ole mitte liialdatud, kui ütelda, et mag. Joh. Aavik on suurim keeleuendaja terves maailmas, saavutades seega ülemaailmalise rekordi.

Paljud Joh. Aaviku keelereformidest on juba niivõrt sööbinud keele, et nooremad järglased ei teagi, et need on toodud keele mag. Joh. Aavik'ult algatusel ja visa võitluse teel. Mainin vaid selliseid alu, nagu: i-mitmus, lühike mitmuse partitiiv, mineviku -id — -sid (-ivad — -sivad asemel), -lik ja -line reeglipärasus, i-superlatiiv, tella-frekventatiivid, u-refleksii-vid, -us, -is, -e, -er jne. lõpposade lühendamine (romantism, enne romantismus; kriis, enne kriisis; daam, enne daame; tehnik, enne tehniker jne.), -eid lõpuliste mitm. partitiivide kujundamine (pudeleid, rukkeid, sõdureid), instruktii- vii elustamine, rohkearvulised neologismid jne. jne. Küll ei ole seni läbi lõõnud tunnustatud kirjakeelena kõik mag. Joh. Aavik'u uuenduskatsed, nagu y tarvitamine ü asemel, o järgsilpides (talo, õnneto), tet-lõpp ja loetle- mata arvul muid ettepanekuid, kuid see ei vä- henda kaugeltki mag. Joh. Aavik'u teeneid eesti keele reformeerimise alal, pealegi kui ette- panekute tegija isegi on lasknud välja palju sõnakujusid ainult katseks. Ka kõige ägeda- mad Joh. Aavik'u vastased tunnustavad praegu ühelmeel Joh. Aavik'u esmajärgulist tähtsust eesti keele reeglipärasust, suursugustamise ja rikastamise alal.

Ei saa jätta nimetamata ka mag. Joh. Aavik'u suurt huvi eesti rahvalaule ja selle keele vastu, mille tulemuseks on antoloogia „Valik rahvalaule“ (1919) ühes väärtusliku lisaga rahvalaule stilistikast; ka

rahvalaule skandeerimise-küsimuse esiletoo- mine on Joh. Aavik'u eriala.

Veel tunneme Joh. Aavik'ut kirjan- duse-arvustajana (vrld. „Puudused uuemas eesti luules“ (1922), „Eesti luule vi- letsused“ (1915), M. Kampmann'i lugemiku arvustis j. m.).

Toonitama peab ka Joh. Aavik'u teeneid eesti-soome vahelkordade aren- damises — nii tegelikult läbi käies soome hõimudega kui ka vastavate tõlgete abil (J. Aho „Laastud“) ja õpperaamatute väljaandmise teel („Praktiline soome keele õpetus“ (1908) ja „Viron kielen opas“ (1911)).

Peale kõige tunneme mag. Joh. Aavik'ut kui veendunuimat ideelist ja te- gelikku rahvuslast ilma mingisuguste kõrvalekaldumisteta koolipoisi-east tänaseni. Tartus teotseb tema algatusel Eesti Rahvuslik Ühing, mille tulihingeliseks esiründajaks on Johannes Aavik.

Lõppeks on mag. Johannes Aavik ka elu- kutseline pedagoog, kes suure armas- tusega ja andumusega tegeleb emakeele õpeta- misega, et just viia noori keele õigele äratund- misele ja selle reeglipärasele tarvitamisele.

Prohvet ei ole kunagi kuulus omal maal ja omal ajal. Seepärast ei märka meie täiel mää- ral selle vaimukangelase suurust, kes liigub iga päev meie keskel oma maises olemises, kuid tema suurus ilmneb alles siis, kui teda lahutab meist ajaline distant. Selles on teadlik väga hästi meie suur keele reformaator isegi, kes ei ole väljas mitte mingi au ega kuulsuse pärast, vaid keele reformeerimise õilsa eesmärgi pä- rast.

Olgu see meile vaid teadmiseks. Surume lugupidamise ja tänuga vaikselt juubilari kätt ja soovime talle senist indu, sitkust ja püsivust ta suure elutöö jätkamiseks.

Tartus, 16. XII. 1930.

Aug. Raud.

Keelenurk.

Uusi sõnu.

Lyhendused: s — soome keelest; k — päindumattus; järgistuma — kangeks, far- dinnuks muutuma: „nad järgistusid selles poo- sis“;

jallis [jälli] k — armukade; jällidus k — armukadedus; sõna „armukade“ on kui kahest koosnev halb ja seepärast tuleb selle asemele hankida uus tseseisev tyvisõna; „jal- lis“ on K. A. Hermann'i loodud (1902);

johtuma s — millestki (põhjusest) tu- lema: „need väärnähtused johtuvad rahva ise- loomuvigadest“;

jäik [jäiga] s — kange, päindumatu, puine, tardund (saksa „steif“): „vanadusest olid ta liikmed jäigaks muutund“; jäikus —

päindumattus; järgistuma — kangeks, far- dinnuks muutuma: „nad järgistusid selles poo- sis“;

kehutama s — yles kutsuma, nõu and- ma, taga kihutama (midagi tegema, ladina hortari, ingl. to exhort): „sõbrad kehutasid teda seda tegema; ta andis järele nende kehu- tusile“;

kemmi [kemmi] k — mungakamber: „pyha mees palvetas oma kemmis“;

korvama [kõrvata] s — tasu andma, asendama: „pimedal korvab nägemise puudust teravam kuulmine ja kompamiseel“; kor-

v u s — tasu: „see andis talle teatava kõrvuse selle puuduse eest“;

l a u p [lauba] k — otsaesine, sest „otsaesine“ on kui kahest-koosnev sõna väga halb;

l y n k [lynga] k — puudev koht, tyhi koht, auk (saksa „Lücke“, lad. „la cuna“): „ta teadmistes on suuri lynki“;

m ö r v a m a [mörvata] k — mõrtsuka kombel tapma (saksa „morden, ermorden“): „röövmõrtsukad mõrvasid majaomaniku“;

m ö r v (-a) k — mõrtsukatöö; enese-
m ö r v (-a) — enesetapmine;

n ö r d i m a k — väga pahanduma, meelepahane olema, indigneeruma (saksa „sich empören“): „ta oli nõrdind selle alatuma teguviisi yle“; **n ö r d i m u s** k — meelepaha, indignatsioon: „teatav nõrdimisetunne valdas teda seda alatust nähes“;

r e l t i m a [reldin] k — (edasi) teatama, (edasi) jutustama (saksa „berichten“): „saadikud reltised syndind loo“; **r e l d e** (relte) k

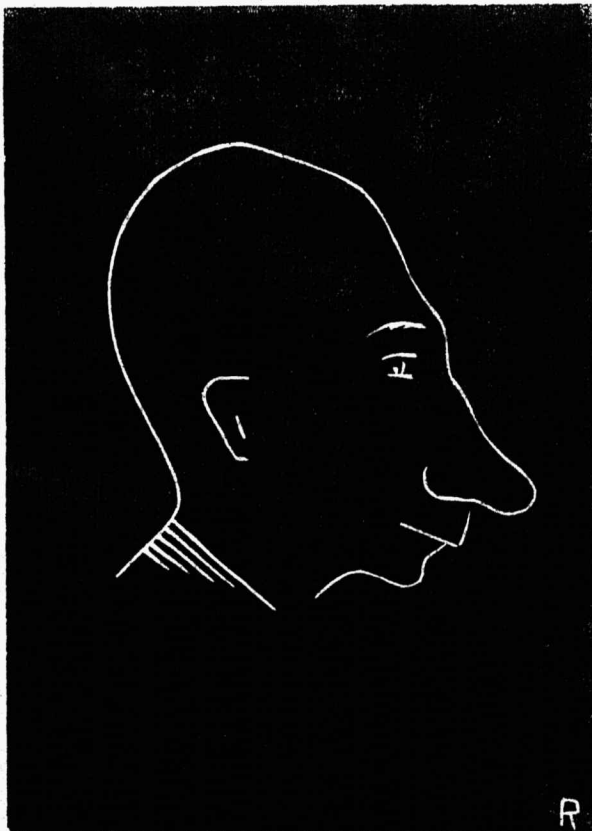
— teade, teadaanne, edasijutustus, raport (saksa „Bericht“): „need relted osutusid tõeks“;

s i i r a s [siira] k — mitte-silmakirjaline, avameelne, putasydameline (saksa „aufrichtig“, ingl. „sincere“): „tema vaimustus ja huvi oli siiras“; **s i i r u s** — otsemeelsus, puhtasydamelisuus (ingl. sincerity“);

v ä l m i m a k — välja mõtlema, leidma (saksa „erfinden“, ingl. „to invent“): „see aparaat oli ta enese välmitud“; **v ä l m e** ehk **v ä l m i n g** (-u) k — väljamõeldud asi (sk. „Erfindung“, ingl. „invention“); **v ä l m i j a** ehk **v ä l m u r** (-i) k — väljamõtleva, leidja: „Edison on üks suurimaid välmureid, ta kuulsaim välm (välming) on fonograaf.“ — Sõnad „leiutama“ ja „leiutus“ on halvad sõnad, sellepärast tuligi kunstlikult luua uus sõna, mis on saadud kokkutõmbamise teel sõnadest „välja + mõtlema“.

Joh. Aavik.

Realteadlaste ekskursioon.

Realteadlaste esiründaja.

T. T. G. Realteaduste-ring korraldas 5. detsembril Tartu raadio saatejaama ekskursiooni, mis osutus väga huvitavaks. Osa võtsid

õp. hr. F. Laarens ja umbes 15 õpilast. Kell 5.30 asuti teele. Esimene peatus tehti juba Raadi pargi teel, kus küsiti teed vastutulevalt mehelt. Imelik tunne kohe oli, et nagu sa polekski enam oma kodumaal, et tuleb juba teed küsida. Meeski tegi veidi imestunud näo, kuid seletas siis kohe, et me olevat valeteel. Siit minna olevat väga porine; oleks pidanud minema läbi kalmistu. Et kellelgi meist huvi polnud matkata tulnud teed tagasi, sihtisime sammud otsejoones üle väljade saatejaama poole. Oli see aga sumpamine läbi pori ja pimeduse — otse romantiline! Ümberringi hääletu pimedus, taevast tume ja tähtu, ehk täis vihmitehedaudu. Millegipärast harrastasid reaalteadlased kiiretempolist käiku. Nii polnud kellelgi aega vaadata, kuhu astuda, kus on jalgrada, muudkui sumpaga ruttu edasi, et teiste hulgast päris ära ei kao. Joosti. Oli lõbus kihutamine.

Peagi saavutasime eesmärgi. Väljastvaadatuna väike majake tundus hoopis ruumikamana, kui olime tunginud ta aparaatidest täidetud heredalt valgustatud sisemusse. Juhitides meid ruumist ruumi, anti ülevaade kogu aparatuuri tegevusest. Kõiki asjaosalisi paelus huvi ja uudishimu kõige selle uudse, ennenägematu vastu. Peale mõningate seletuste saatejaama tegevusest võisime nautida veel puhast ja head raadiomuusikat, mis vaimustas eranditult kõiki sealolijaid.

Lühikese peatumise järele siirdusime koduteele. Nüüd juba kogenuina sammusime läbi

kalmistu, kus oli vaikus rahustav, õhk karastav, ja kõigetähtsam — puudus pori.

Ekskursioon jäädvustas kõigile osavõt- nuile parima meeolu. Kohe kui lahkusime saatejaamast, kerkis esile küsimus, kuhu kor-

raldada järgmine ekskursioon. On enesest mõistetav, et T. T. G. Reaalteaduste ringi tu- levik on rikas huvitavatest ja uudsetest ette- võtetest.

A. B.

Neistsinaseist lahkunuist.

(Järg.)

Väikese puhkuse järele algan jälle oma kirjutist „neistsinatseist lahkunuist“, võttes see- kord vaatlemise esemeks

VIII — 1927. a. l e n n u.

Oli tol kenal kevadel kolm lõppklassi: V-a humanitaar-klass 29 õpilasega, V-b hum.-kl. 27 õpilasega ja ainuke pisitilluke lõpetaja reaal- klass kogu T. T. G. kestvuse ajaloos 12 õpi- lasega.

Neist evis silmapaistvuse V-a klass oma taltsutamatu temperamendiga, V-b oma vaikse passiviteediga ja V-c oma perekondliku muhe- dusega.

Lõpetas sellest lennust 100%, s. o. kõik.

Kui hakata A-ga ja võtta vaatlemisele abi- turiendid järjekorras, siis ei saa kuidagi mööda minna Meeta Aden'ist (V-a). Ta tuli tasa ning hiljukesi, algas tasa ning hiljukesi, sarnles juba väliselt neile, kes toimivad tasa ning hiljukesi. Aga see n ä i s ainult nii: o l e m u s e l t oli selles lühi-peeneljases, õrna- verd, blond tütarlapses küllalt südidust, kra- bedust, hakkamist ja temperamentigi; oli sees- mist tuld, tungi ja tormi; ühe-sõnaga: vaga vesi, sügav põhi. Oppimises kõndis kesk- miste ridades. — Lõpetas Kehtna kõrgema tütarl. majapidamise kooli, toimis täienduskoo- lide õpetajana ja lühiajaliste kursuste õppe- jõuna, kuid praegusel momendil Tartus vaba. Ikka veel neiu, kuigi ei kuulu nende hulka, kes unistavad vanatüdruku üksikpõlvest.

Erika Amberg (V-c) — Luke valla- kirjutaja tütar. Käbe, sädistav kui värvuke. „Tut-tut-tut, tut-tut-tut!“ voolas nobedalt sõnu suust. Oli alati paugupealt valmis rea- geerima, kui küsimus kuskilt tuli tema isiku aadressil, kuid see ei olnud igakord kaugeltki nii, et kõik vastatav oleks märki läinud. Ent ons see lõppeks tähtiski, peasi kui asi hakkab hoobilt liikuma. Pärastisest saatusest pole palju kuulda. Vist on praktiseerinud õpilasena raudteel, kuid rohkem on elanud ikka ko- dus isa juures. Ka neiu.

Helga Annuk (V-a) — T. T. G. laste- vanemate komitee esimehe hr. Aug. Annuk'i tütar, mõtlen selle all ka veel „papa-tütart“, isasse läinud tütart. Pikk, sihvakas, lokit- lokis vahajuustega, taltsate liigutustega, mõö- duka kõnnakuga, kõrgepoolse kaemisega, ra- hulik-viisakate kommetega. Tegi tööd töö enese pärast arusaamise ja mõistusega, kraa-

ditud pinge all. Kõik pidi olema tip-top. Kirjatõis oli lükitud tähed korrapärase pikliku kirjaga üksteise kõrvale, nagu oleks see kiri välja toodud „Varraku“ trükikoja visiitkaar- tide lao-kastist. Ka muis toiminguis oli ikka mõõdukas, asjalik, korralik, tasakaalus, ilma et oleks olnud ühtki dissonantsi ta tegelemises. Isegi ta kõnetoon ei olnud liiga kõva ega liiga tasane — siingi parajas, mõõdukus. Õpingute otsused balansseerusid neljade-kategooria üm- ber, mõne 3 või 3+ sisse vilksatades. Kooli lõpetanud, käis ka üliõpilaste nimestikust läbi, kuid eelistas siiski õpinguile korrapärast abi- elu kahurväe ohvitseriga ning üliõpilase hr. Luuaga. Praegu õnnelik abikaasa, kuid üht- lasi hr. Annuk'i parem käsi äris — „Varraku“ trükikojas ja raamatukaupluses.

Leida Anton (V-a) — Tartust. Valk- javereline, armsa, kelmikas-vallatu-tark-kavala näoilmega, nõtkke, naiseliku olemisega, karme kõlava häälega tütarlaps. Alati viisakas ja teovalmis, seejuures praktilises tendentsiga. Mõistus funktsioneeris vilkalt. Pingutuist ei lasknud märgata. Hoidis energia-tagavarad värsked, ilma et neid tarbetult oleks raisanud. Ei näinud erilist otstarvet selleks, et kerida end õpinguis esimeste õpilaste hulka klassis, teadmises, et ta ei liitu ka viimastega. Kui vaja, lõi sekka kooli-organisatsioonideski, na- gu teeb seda praegu Vilistlaskoguski. Kas ta kooli lõpetamise järele läks ka ülikooli, ei tea; kuid teenis hea tükk aega Majaomanikkude Pangas lahkē, rahvaliku, vastutuleliku amet- nikuna. Siin tutvus äri-ringkonna härradega ja pidas otstarbekohaseks abielluda jõuka ma- jaomaniku hr. Kedraga. Loobus seejärele muidugi mõistlikult teenistukohast ja jätkab praegu elamist õnneliku abikaasana auväärt kaasa elukogenud käe kõrval. Kurg tõi Lei- dale möödunud suvel väikese troonipärija — troonipärija Kedra kvartaalile, mis koosneb seitsmest majast kõrvalhoonetega, ja varssi- kerkivale „Villa Leida'le“ Tähtvere väljal.

Salmee Ein (V-b) — maalaps, ümmar- guste, punerdavate põskedega, brünett juuste- värviga, parajas proportsioonis, lühelja korpu- sega. Kärmepoolse kõnega, keskmiste vaimu- omadustega. Tegi tööd korraliku õpilasena, kuni leidis oma nime abiturientide registrist. Olevat õppinud pärast T. T. G.-st väljumist raamatupidamist, kuid kestvas ametis pole ol- nud ja elab vist praegu maal.

E r n a E l k (V-b) — Tartu preili. Pika, vähe ettekaldunud kehaseisundiga, rohkem lainetava kui kokkukogutud juustekuhilaga, pikerguse näoga, kõrgete palenukkidega, kahvatu, morni, tähtsaks treenerunud näoilmega, sunnitud, blaseerunud naeratusega. Näiliselt kirjandus-kunstiliste huvidega. Armastas müstifitseerida kirjatööde teeme ja sisendada neisse sügavamalt tagamõtet, kui mitte midu, siis hulkpunktide demonstreerimisega. Koolisõpru oli tal vähe; neid ei sügenenud ta välise külmuse ja teatava salapärase iseoleku tõttu. — Praegu tegeleb mõnd aega Mattiesen'i trükikojas. Vabal ajal alaline Werner'i külastaja. Armastas ja armastab praegugi kurameerida, eeskätt „Pallase“ kunstnik-õppuritega.

A l m a E n n o k (V-a) — jällegi Tartust. Brünnett, mustajuukseline, tõmmuvereline, keskmisekasvuline, ümmarvormiline, tihedakoeline preili. Asjalik, tasakaalus, korrektne natuur. Rahulik, kindlasõnaline, loogiline ja selgejooneline oma avaldistes. Ometi küllalt laadusust, muhedust ja varjudiküllust jutlemises.

aga ikkagi lubatava piirini, mitte klatši-valdkonda kalduv. Kahtlemata on temas ka varjatud tuld ja sünniverelist seesmist temperamenti, kuid see on ohjeldatud viisipärasuse ja takti tundega. Koolis kuulus nende hulka, kes moodustavad jõulise keskrinde. Kärarikaste kaaslaste keskel pidi häälestama oma kõnetooni loomulikust keskmisest kõrgemale, pidi panema mängusse oma kõneosavusegi, sest midu ei oleks võimalik olnud püsida löögirühmas kindlaks kujunenud positsioonis tunustatud ja lugupeetud kaasvõitlejana. Kooli elu-olus kõikjal ja kõiges kui täismees teiste täismeele kõrval. Ja neid „täismehi“ V-a klassis juba oli. Seda täismeele-müüri ei kõigutanud pommid ega jeeriku pausunad. — Kooli lõpetanud, õppis raamatupidamist, masinkirja, kiirkirja (viimast küll juba kooli ajalgi) ja muud sellist praktilist nipet-näpet ja teenib „Looduse“ suurkirjastuses 1928. a-st kohusetruu ametnikuna.

(Järgneb.)

Alter ego.

Kooli elu.

T. T. G. Õpilaspere esinduse koosolek,

5. dets. kell 16.

Osa võtavad 24 esinduse liiget.

Päevakorras on: 1) avamine, 2) eelmise protokollu kinnitamine, 3) „T. T. G.“ küsimus, 4) jõuluõhtutest, 5) kooperatiivi komisjoni valimine, 6) arhivaari kinnitamine, 7) läbirääkimisi.

Koosoleku avab esinduse juhataja N. Ratasep ja loeb ette päevakorra, mis muutmatult vastu võetakse. Seejärel kinnitatakse eelmise koosoleku protokoll.

Järgnevalt asutakse „T. T. G.“ küsimuse juurde. Esinduse liikmed soovivad näha seal ka tervishoidlikke, filosoofilisi artikleid, teatri arvustisi, karrikatuure ja hindmõistatusi. Kaalutakse igakülgselt „T. T. G.“ levitamisküsimust ja jõutakse ühisele otsusele, et keegi aastatellimistest loobuda ei tohi.

Õpilaspere vanem H. Rehesaar teatab, et eelmiste aastate eeskujul ka tänava korraldatakse kaks jõuluõhtut eeskavade, nimeliste ja nimetute kingitustega. Esinduse liikmete poolt soovitatakse viimaseid kontrollida, sest nende seas tulevat ette vahel tühiseid asju.

Asutakse kooperatiivi-komisjoni valimisele. Ülesseatud kandidaatidest enam häält saavad ja kuuluvad seega komisjoni: Virks (III-c), S. Prakson (IV-b), E. Kuulberg (V-a).

Arhivaari kohale kinnitatakse valitsuse poolt esitatud Hilja Juuno (IV-c).

Läbirääkimiste all tõstab E. Matsen üles kinoküsimuse. Õpilaspere vanem H. Rehesaar ütleb, et ei leiduvat näitajat. L. Roosele

kui üldharidustöö juhile tehakse ettepanek pöörduda selles asjas tööstuskooli õpilaste poole, kes ehk tunnevad selliseid masinaid.

Sõnasoovijaid enam ei ole ja koosolek lõpeb kell 17.20.

Muusikaringi huviõhtu

teisipäeval 9. skp. kell 17.

Huviõhtust osavõtjate arv oli kaunis suur, võrreldes praeguse vähese aja tõttu. Nii mitmedki olid eelistanud kuulata muusika võlvaid helisid monotoonse sõnade-kõla järele. Kava koosnes peamiselt muusikalistest paladest, millised kõik hästi õnnestusid. Soololaulud olid hääd nii kõlalt kui ettekandelt. Samuti esines ka Muusikaringi laulukoor suure menuga. Esmakordselt aga esines Muusikaringi trio, mis võeti suure aplausiga vastu, nii et ettekannet tuli korjata. Saabus lõppnumber — viiuli ettekanded Muusikaringi praeguselt viiuliõpetajalt hr. F. Arand'ilt, milline pakkus nii esteetilist kui ka kunstilist naudingut. Minda koju ülevas meeles, kõigil paremad mälestused mainitud ringi esimesest huviõhtust.

Vene õhtu.

Kesknädalal 10. dets. kell 18 peeti ära T. T. G. ja H. Treffner'i gümn. õpilaste korraldusel vene õhtu.

Õhtu avas ja lõi meelesolu Tšaikovski „Kasakate laagris“ H. T. G-i puhkpillide orkestrilt.

Lühikese ja sisuka avasõna ütles hr. dir. J. Roos, rõhutades vene kirjanduse ja kunsti tundmise tarvidust, kuigi see meile ligidane maa eriti nüüd meile oma hingelt on võõras ja

kauge. Vene oludest rääkis hr. õpetaja A. Laar, tuues kujuka ülevaate vene ajaloost, rääkis ka tähtsamaist kirjanikest.

Järgmisena nägime ja kuulsime kasatšokki, mida esineja osavalt tantsis. Tugeva, kauakestva aplausi järele pidi esineja tantsu kordama. Edasi kuulsime Renner'i „Siberi posti“ H. T. G-i puhkpillide orkestrilt, milline kanti ette õnnestunult. Hr. lektor B. Pravdin esines üksikasjalisema referaadiga vene kirjandusest, kirjanikest. Referaat oli huvitav ja rikastas meie väheseid teadmisi vene kirjandusest.

Näitena vene kirjandusest luges õpil. V. Taadler katkendi L. Tolstoi teosest.

Lõppeks kandis T. T. G. Kunstiringi laulukoor ette paar vene laulukest. Öhtu lõppes kell 20.30.

Kirjandusringi referaat-koosolek 27. nov. k. 17.

Õpilasi II eestikeele klassis mõõdukalt. Kohal on ka referent V. Märtin (IV-b) ja oponent H. Juudas (IV-c). Kirjandusringi juhataja S. Vannamb avab koosoleku, teatades ettenähtud kava: 1) ankeedi tulemused; 2) referaat „Toomas Nipernaadi ja August Gailiti oma teostes.“

S. Vannamb avaldab ankeedi tulemused. Leiab suhtumise korraldatud ankeedile tõsise, kuid osavõtnud õpilaste arv, võrreldes õpilaste üldarvuga, väike — ainult 187 osavõtjat (eelmisel aastal üle 200). Hääli on saanud juba iganenud teosed, nagu Saali „Aita“, „Leili“, Järve „Vallimäe neitsi“, Perti „Sirp õites“ ja teisi. Maitse on maitse ja õpilaste vanusastmedki võivad siin mängida suurt osa. Tänavused romaanivõistlusel kroonitud raamatud — Ranna „Keha ja vaim“, Lapi „Vabaduse eest“ ja Krusten'i „Õilis vale“ — igauks on saanud ühe hääle. Esimesele kohale eesti kirjanduses tuleb hääle rohkuse poolest A. Gailiti „Toomas Nipernaadi“ (35 häält). Teise koha evib Tammsaare „Tõde ja õigus“ (19 h.), kolmandale kohale jääb kord esimesel kohal seisnud Betty Alveri „Tuulearmuke“. Väliskirjandusest saavad kohti järgmised teosed: I kohale Pierre Loti „Islandi kalur“ (21 h.), II kohale Oskar Wilde'i „Dorian Gray portree“ (17 h.), III kohale A. Kivi „Seitse venda“ (12 h.).

Järgneb referaat T. T. G. õpilastelt kroonitud teosest eesti kirjanduses. Isegi kuumaks koetud ruum muutub nüüd põletavalt tuliseks. Sõnadki ja kogu vaidlus on sädemeterikkad, eriti ägedaks muutub referent, sest temal kui Gailiti kaitsjal on seks põhjust, kuna äsjakroonitud „Toomas Nipernaadi“ kaaluti ja leiti kerge olevat vastasrindlaste poolt; isegi allpool igasugust kriitikat üteldi peategelane asuvat (!). Armsad nipernaadlased, teie, kes te

kroonisite oma kuninga, kuhu jäite sel ajal, kui materdati armetult teie ideaalsed kangelast?

Ühel pool reaalseid sihte taotlejad, teisel pool fantaasia ülistajad, kunstiliste huvidega inimesed. Neid erinevaid elemente — kaht vaidlejaterühma — ei suuda keegi sulatada üheks seguks. Nii jäid arvamusedki suurte purelemiste päale ikka kahesuguseiks: 1) Nipernaadi kui elutu, võimetu kuju, varas ja valelik pealegi, ebanormaalne, süd ametu, poolhull hulkur. 2) Nipernaadi kaitsjate seisukohaks jäi: eluskohatav, ideeline karakter, võrratult heasoovlik, tundeline ja hingeline, imeteldava fantaasiaga oivaline rändur.

Päale ankeedi ja Toomas Nipernaadi arutlemist oli veel veidi juttu sellest, millist küsimust või teost võiks järgmisena analüüsida. Sooviti kirjandusliku kohtu korraldamist. Mitte leides vastavat teost jäeti see tervitatav ettepanek reservi. Ent lähemal ajal tuleb kindlasti mingisugune referaat või vaidlusõhtu umbes sääraseile teemidele kui „Ütle, kes on su sõbrad, siis ütlen, kes sa ise oled“, või jälle küsimus „Milles peitub õnn?“ jne. Järelemõtlemistväärivad teemid!

Koosolek lõpeb kell 1/220.

M. L.

T. T. G. aastapeo rahaline aruanne.

Tulud.

15. nov. pääsetähtede müügist	Kr.	277.65
16. nov. pääsetähtede müügist	„	457.15
Riidehoiust 15. ja 16. nov.	„	57.90
Kavadest	„	14.00
Lillede müügist	„	55.20
Einelauast 15. ja 16. nov.	„	158.16

Kokku tulud Kr. 1020.06

Kulud.

Trüükikulud	Kr.	61.16
Muusika	„	45.45
Kostüümid, jumestamine	„	41.80
Näitelava ja saali dekoratsioon	„	80.81
Tegelaste eine	„	11.46
Einelaua kulud	„	107.73
Lilled, ilupuud	„	30.00
Valgustus, teenimine	„	41.00
Reflektor	„	19.25
Muud kulud	„	9.50

Kokku kulud Kr. 448.16

Ülejääk Kr. 571.90

Bilanss Kr. 1020.06

Oienduseks on sõna vill! E. Kuusel.

Tartus, 5. XII. 30.

Lp. „T. T. G.“ toimetusele.

Teie lugupeetud ajakirjas nr. 6 ilmunud artiklis „Kooli aastapäeva pidustused“ on mind nimetatud muusikakooli õpilaseks. Käesolevaga juhin Teie lahket tähelepanu sellele, et olen 1929. a. kevadel muusikakooli lõpetanud ega pole enam õpilane, nagu Teie ajakirjas avaldate.

Austusega vill! E. Kuusk.

Toimetusele.

Peatoimetaja töökoormatuse tõttu viibis selle nri ilmumine.

Osa kaastööd ei mahtunud sellesse nrisse. Seda palume vabandada.